FÖRSLAG 2018:35 LS 2018-0533

Förslag till beslut

Revisionsberättelser och granskningsrapporter för landstingsstyrelsen, övriga nämnder, bolag m.m. och för Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtäljes verksamhet år 2017 samt ansvarsprövning

Ärendet

Enligt kommunallagens bestämmelser ska de revisorer som landstinget utser för granskning av den landstingskommunala förvaltningen varje år till fullmäktige avge berättelse med redogörelse för resultatet av den revision som avser verksamheten under det föregående budgetåret.

Enligt kommunallagen och Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtäljes förbundsordning ska kommunalförbundets revisorer avge revisionsberättelse till var och en av förbundsmedlemmarnas fullmäktige.

Om anmärkning framställs ska anledningen till detta anges i revisionsberättelsen. Den ska också innehålla ett särskilt uttalande huruvida ansvarsfrihet tillstyrks eller inte.

Bestämmelserna i kommunallagen beträffande bl.a. revision och ansvarsprövning innebär även att fullmäktiges beslut att bevilja eller neka ansvarsfrihet ska motiveras om det inte är uppenbart obehövligt. Motiveringen syftar till att göra tydligt vilka omständigheter som legat till grund för fullmäktiges beslut.

Presidiet har tagit del av samtliga revisionsberättelser och granskningsrapporter. Presidiet utgår från att den kritik som revisorerna fört fram mot vissa nämnder, styrelser och kommunalförbund föranleder att man där ser över verksamheten för att åtgärda de brister som lyfts fram.

Revisorerna har för samtliga nämnder, styrelser, bolag och för kommunalförbundets direktion tillstyrkt att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet. Presidiet föreslår därför landstingsfullmäktige besluta att ansvarsfrihet beviljas för landstingsstyrelsen samt övriga nämnders, styrelsers, bolags och kommunalförbundets verksamhet för år 2017.

Vad beträffar granskningen av Karolinska Universitetssjukhuset har de förtroendevalda revisorerna tillstyrkt att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för

styrelsens ledamöter. Revisorerna riktar däremot i sin revisionsberättelse anmärkning mot styrelsen för bristande styrning uppföljning och intern kontroll dels av konsultkostnader, dels av ärende- och beslutsprocessen. Bristerna när det gäller kontrollen av konsultkostnaderna har även påtalats tidigare.

Under ärendets beredning har fullmäktiges presidium inhämtat förklaring från de ledamöter i Karolinska Universitetssjukhusets styrelse som var ansvariga under 2017. Styrelsen anser att de har agerat enligt de instruktioner som de fått från landstingsfullmäktige samt välkomnar ett klarläggande för styrelsens arbete.

Presidiet föreslår landstingsfullmäktige besluta att anmärkning riktas mot styrelsen för år 2017 för bristande styrning, uppföljning och kontroll. Presidiet vill dock understryka vikten av att landstingsstyrelsen inom sin uppsiktsplikt noga följer Karolinska Universitetssjukhuset för att komma tillrätta med de brister som landstingsrevisorerna påtalat.

Förslag till beslut

Landstingsfullmäktige föreslås besluta

att med åberopande av revisorernas tillstyrkande och presidiets beredning bevilja ansvarsfrihet för landstingsstyrelsen, övriga nämnder och styrelser i revisorsgrupperna I – III samt för förbundsdirektionen för Kommunalförbundet sjukvård och Omsorg för verksamheten 2017

att med åberopande av revisorernas tillstyrkande och presidiets beredning uppdra åt landstingets ombud vid respektive bolagsstämma rösta för att styrelsen och verkställande direktören beviljas ansvarsfrihet för 2017 års verksamhet.

att anmärkning riktas för bristande styrning, uppföljning och intern kontroll mot de ledamöter i styrelsen för Karolinska Universitetssjukhuset som var ansvariga under 2017 och att landstingsstyrelsen inom sin uppsiktsplikt noga följer Karolinska Universitetssjukhuset för att komma tillrätta med de brister som landstingsrevisorerna påtalat.

Annika Sandström Mikael Sundesten Inger Strömbom

Till

Annika Sandström
Mikael Sundesten
Inger Strömbom

Landstingsfullmäktiges presidium
Stockholms Läns Landsting

Kommentarer till brev från Landstingsfullmäktiges presidium inför ansvarsprövningen i Landstingsfullmäktige 8 maj 2018

Vi har individuellt erhållit ett brev daterat 2018-04-23 från fullmäktiges presidium där man inför beslut den 8 maj 2018 önskar inhämta en förklaring från styrelsens ledamöter "med anledning av att revisorerna riktar anmärkning mot styrelsen för Karolinska Universitetssjukhuset för bristande styrning, uppföljning och intern kontroll under 2017 dels av konsultkostnader, dels av ärende och beslutsprocessen".

Med anledning av aktuellt brev vill vi lämna följande kommentarer, se nedan. Revisorerna har i sin rapport även tagit upp många andra aspekter av sjukhusets verksamhet. Vi berör inte dessa här utan svarar bara på det presidiet efterfrågar specifikt. Men vi kommer, på sedvanligt sätt, att lämna ett fullständigt svar på rapporten från landstingsrevisorerna senast 2018-09-28 enligt deras önskemål. Det finns många påståenden, slutsatser och kommentarer i revisionsrapporten som vi inte delar.

Intern styrning och kontroll
Landstingsrevisorerna bedömer att Karolinskas styrelse i allt för hög grad styrt sjukhuset som ett bolag enligt aktiebolagslagen. Med bland annat detta som skäl drar de slutsatsen att sjukhusets interna styrning och kontroll är otillräcklig. En del av kritiken gäller att styrelsen (nämnden) som drivs under bolagsliknande former inte beaktat kommunallagen tillräckligt. Vi noterar att det inte lätt kan klargöras hur styrelsen ska agera av de instruktioner för vårt arbete som vi fått från ägaren (fullmäktige). Sättet att styra styrelsen har varit likartat under många år.

Från styrelsens sida finner vi det mycket anmärkningsvärt att landstingsrevisorerna inte under de senaste ca 15 åren, vid något tillfälle vad vi kan se från tidigare noteringar eller erinra oss, tagit upp frågan och haft synpunkter på denna styrning. Det förefaller som landstingsrevisorerna först under den senare delen av 2017 uppmärksammat brister i styrningen från styrelsens sida, i förhållande till kommunallagen. De nuvarande principerna har varit gällande under många år utan att någon gång tidigare ha blivit kritiserade.

Vi välkomnar att ett klarläggande kring regelverket gjorts i oktober 2017. Vi tycker att det hade varit rimligt att sjukhusledningen och styrelsen hade fått möjlighet och tid att göra rättelser enligt landstingsrevisorernas rekommendationer innan slutsatsen drogs att intern styrning och kontroll bedömts som otillräcklig. I bedömningen behöver också hänsyn tas till att åtgärder måste vidtas på SLL nivå för att styrningen i vertikal ledd ska bli stringent.

Revisorernas rapport med ovanstående kritik kom oss tillhanda i oktober 2017. Det är ej i skälig tid för att införa de önskade förändringarna innan årsskiftet. Vi tolkar det som att regelverket för styrning *revideras retroaktivt.* Vi anser inte att det är i enlighet med hur en bra och tydlig styrning och granskning bör ske.

Vi vill också framhålla att landstingsrevisorerna för år 2016, sammantaget bedömde den interna styrningen och kontrollen vid Karolinska som tillräcklig. De har heller inte bedömt att den interna styrningen och kontrollen på någon punkt försämrats under 2017.
Det finns härutöver flera oklarheter angående innehållet i årsrapport som styrelsen och sjukhusledningen avser att återkomma till i det svar som skall lämnas senast 2018-09-28.

Konsulttjänster
Kritiken mot konsultavtal och användningen av konsulter behöver sättas i sitt sammanhang. Sjukhuset har ett speciellt omställningsavtal för att hantera a) den nya byggnaden i Solna (vanligen kallad NKS), b) det nya uppdraget med utflytt av vård samt c) genomförandet av den nya organisationen.

Vi kan notera att sjukhuset aldrig har överskridit denna öronmärkta budget. Den har för övrigt, på samma sätt som sjukhusets totala budget, varit föremål för beslut av Landstingsfullmäktige varje år.
I styrelsen har vi regelbundet följt konsultanvändningen och nu på senare tid, i detalj. De timpriser och de konsultföretag som använts har avropats från de avtal som SLL tecknat centralt för hela landstinget. Huruvida dessa avtal kan/bör kritiseras för att inte vara affärsmässiga, ligger helt utanför sjukhusets styrelses och lednings kontroll. Men det vore intressant att ta del av den definition av affärsmässighet som revisorerna använder. Vi har inte sett någon sådan definition.

Avseende konsulttjänster finns ett flertal områden vi kommer att kommentera med anledning av att vi anser att rapporten ej speglar de åtgärder som utförts och ej heller effekterna av desamma, på ett helt korrekt sätt. Detta kommer att ske i samband med vår slutrapport till revisorerna.

Vi vill dock redan nu informera om att styrelsen på eget initiativ tillsatte en utredning under senare delen av 2017 kring "Översyn över processen för inköp av externa konsulter". Utredningen genomfördes av internrevisor Ole Alvin. Alla åtgärder som föreslogs i rapporten har utretts och införts under kvartal 1, 2018. Det är ett tydligt bevis på att styrelsen tillsammans med sjukhusets ledning agerar snabbt och kraftfullt när behov finns av förtydliganden och korrigerande åtgärder i verksamheten.

Det är intressant att notera att revisorernas kritik mot upphandlingar som gjorts av sjukhuset, rönt intresse och kommenteras av SLL centralt, på SLLs hemsida, på ett sätt som ger vid handen att revisorernas kritik har behövt klargöras. Se hela artikeln nedan.

Landstingsrevisorernas granskning av upphandling vid Karolinska Universitetssjukhuset

Nyhet Publicerad: 2018-04-25

Landstingsrevisorerna väljs av landstingsfullmäktige. Deras uppdrag är att granska att verksamheten bedrivs effektivt och ändamålsenligt, att den interna kontrollen är tillräcklig och att räkenskaperna är rättvisande. Den 24 april presenterade landstingsrevisorerna sina årsrapporter för alla de verksamheter som landstingsrevisorerna granskar.
Med anledning av årsrapporten för Karolinska Universitetssjukhuset har landstinget fått frågor kring delen som avser upphandling. Frågeställningarna består främst av hur de upphandlingar som omnämns i årsrapporten ska tolkas.
Landstingsrevisorerna rapporterar 34 upphandlingar som är över gränsen för direktupphandling till ett värde av 975 miljoner kronor som har annonserats och konkurrensutsatts. Revisorerna har inte rapporterat att dessa upphandlingar skulle vara felaktiga.
Karolinska Universitetssjukhuset har också gjort avrop från två centralt upphandlade avtal för 15 miljoner. Inte heller dessa har rapporterats vara felaktiga.
Därutöver tar landstingsrevisorerna upp 259 direktupphandlingar under direktupphandlingsgränsen till ett värde av 73,1 miljoner kronor. Samt 31 upphandlingar som är över gränsen för direktupphandlingar för totalt 48,6 miljoner kronor, med det som kallas "synnerliga skäl" enligt LOU. Landstingsrevisionen har inte bedömt motiven för om direktupphandlingarna uppfyller kraven i upphandlingslagstiftningen. En sådan prövning görs av domstol vid ett eventuellt överklagande.
Landstingsrevisorerna rekommenderar också att styrelsen för Karolinska Universitetssjukhuset sammantaget bör säkerställa att undantag från konkurrensutnyttjande i upphandlingsstiftningen tolkas restriktivt.

Slutkommentarer

Vi i styrelsen har haft vårt huvudfokus på kärnverksamheten, den hårt ansträngda vårdproduktionen, och hävdar med bestämdhet att vi inte har varit försumliga eller åsidosatt ägarens önskemål och styrning när det gäller sjukhusets alla pågående verksamheter och stora förändringar. Nedan några exempel över vad sjukhuset levererat med nuvarande styrelse:

Vi har sedan 2015 tillsammans med sjukhusledningen vänt sjukhusets underskott på mer än 500 miljoner kronor till en ekonomi i balans. Detta har åstadkommits genom betydande effektiviseringar och en starkt ökad kostnadsmedvetenhet i hela verksamheten. Det har varit möjligt trots att det inte funnits mottagare för delar av den planerade utflytten av vård i enlighet med landstingets plan för Framtidens Hälso- och Sjukvård.

Sjukhuset nådde sin överenskomna produktionsnivå för ersättning 2017 och detta trots alla stora förändringar som pågått och pågår på sjukhuset såväl i Solna som i Huddinge.

Vi har under 2017 fortsätt att genomföra inflyttningen i det nya huset i Solna (NKS) och fortsätter att ta de nya lokalerna i produktion, hittills enligt plan, under 2018 inklusive inflyttningen i det nya stora forskningshuset Bioclinicum.

Vi har under 2017 genomfört och avslutat hela den planerade organisationsförändringen avseende rekrytering och tillsättandet av alla nya chefer. Ett mycket stort och betydande arbete.

De data om forskningen vid sjukhuset som presenterades under 2017, avseende publikationer, var de bästa hittills för sjukhuset.

Sjukhusets rankning bland landets universitetssjukhus har sedan 2015 års sjundeplacering, gradvis förbättrats och sjukhuset har de senaste två åren varit rankat på plats 3.

Gränsdragningen kring nämndens arbete mellan kommunallagen och att verka under bolagsliknande former synes vara ett viktigt område för ägaren att snarast utreda, definiera och klargöra för styrelsen.

Sammanfattningsvis anser vi att styrelsen och sjukhusledningen med sitt fokus på sjukvård, forskning och utbildning genomfört ett produktivt 2017. Självklart finns det mer att önska, speciellt i dessa tider med såväl nationella som lokala utmaningar kring exempelvis bemanning, och med mer att förbättra också för styrelsen.

Vi i styrelsen har alla stor erfarenhet från såväl operativt arbete på ledande nivå som styrelsearbete, inklusive arbete i revisionsutskott. Vi har över tid haft många kontakter med revisorer. Men att i skenet av vad som görs, satt i relation till de fynd som redovisas av revisorerna och deras bristande kommunikation med oss i styrelsen, från ett år till ett annat, förändra bedömningen av intern kontroll och styrning från tillräcklig till otillräckligt, är för oss inte acceptabelt. Det är vare sig rimligt eller rättvisande.

Vi kan avslutningsvis notera att i den nyligen presenterade rapporten "*Karolinska Universitetssjukhuset, Belysning av några kvalitetsaspekter kopplade till medicinsk kvalitet,*

tillgänglighet, patientupplevd kvalitet samt rikssjukvårdsuppdrag – en rapport genomförd för Hälso- och sjukvårdsförvaltningen inom SLL (April 2018)" noteras följande redan i första delen av sammanfattningen: " Föreliggande rapport är framtagen på uppdrag av Hälso- och sjukvårdsdirektören i syfte att ge en belysning av tillgängliga kvalitetsaspekter på Karolinska Universitetssjukhuset under perioden 2015 till 2017. Sammantaget visar måtten att den medicinska kvaliteten uppnår nationella mål och resultat i nivå med (eller överträffar) vård bedriven vid andra universitetssjukhus i landet."

Stockholm 2018-05-01

Med vänlig hälsning

Anders Ekblom, styrelseledamot, ordförande
Catarina Andersson Forsman, styrelseledamot
Ylva Hambraeus Björling, styrelseledamot
Håkan Nilsson*, styrelseledamot
Siv Svensson, styrelseledamot

* har ej erhållit personligt brev från presidiet